

61. sejem otroških knjig v Bologni

Na letošnjem 61. sejmu otroških knjig (BCBF), na katerem je bila Slovenija častna gostja, so našeli 31.735 obiskovalcev (10 % več kot leta 2023), 1.523 razstavljavcev iz približno 100 držav, 385 uradnih dogodkov in 220 dogodkov, ki so jih organizirale posamezne založbe na sejmu ali po mestu. Sejem, namenjen strokovni javnosti, je potekal od 8. do 11. aprila. Gre predvsem za prikaz založniških dosežkov, obenem pa je pomemben tudi za promocijo branja.

Tokrat je težko pisati o sejmu, ne da bi ponosno in z veseljem poudarili, da je bila Slovenija častna gostja in da je nalogo odlično opravila. *And Then What Happens? (In kaj se je zgodilo potem?)* – tako je bila naslovljena osrednja slovenska razstava ilustracij – smo se spraševali s slovenskimi ilustratorji v fokusu, lahko se sprašujemo tudi, kaj se bo dogajalo s slovensko ilustracijo in mladinsko književnostjo po tej uspešni predstavitvi v mednarodnem prostoru, tako tam kot predvsem, kaj se bo z njo dogajalo doma.

Sicer pa sejem sam poudarja dva oz. po novem tri osrednje »steber«. Prvi »steber« so sejemske nagrade otroškim knjigam (BolognaRagazzi Awards – BRAW), ki jih podeljujejo vse od začetka sejma, ki je prvič zaživel leta 1964, torej tedaj, ko so strokovnjaki postavili temelje študiju italijanske mladinske književnosti. Drugi »steber« je osrednja ilustratorska razstava (The Illustrators Exhibition), ki od leta 1967 predstavlja najnovejše dosežke in trende na področju ilustracije. Ob osrednji ilustratorski razstavi so potem še manjše razstave; naj omenimo le tisto, ki je namenjena ustvarjalki oz. ustvarjalcu naslovnice kataloga, letos je bila to čilenska umetnica Paloma Valdivia, nagrajenka lanskega Bienala ilustracij v Bratislavi. Tretji »steber« postaja BolognaBookPlus (BBPlus), ki so jo osnovali med obdobjem epidemije covida 19 in je letos potekala četrtič; organizirana v sodelovanju z Italijansko zvezo založnikov (Associazione Italiana Editori – AIE) predstavlja razširitev blagovne znamke bolonjskega otroškega knjižnega sejma, namenjena je predvsem izobraževanju na področju založništva.

Otroške in mladinske knjige prinašajo znanja z različnih področij, izkušnje in modrosti različnih ustvarjalcev z vseh koncev sveta, zdi se, da v njih lahko najdemo prav vse, in če so kakovostne, so vsekakor dobrodošle tudi odraslim.

Kategorije sejmskih nagrad **BolognaRagazzi Awards – BRAW** so se skozi desetletja spreminjale. Pa vendarle že nekaj let obsegajo pet glavnih kategorij: Fiction, Non-Fiction, Opera Prima (leposlovje, neleposlovje, prvenec), Comics (stripi in risoromani v treh starostnih kategorijah) in New Horizons (Nova obzorja), ki nagrajuje inovativne pristope. Letos je bila dodana nova stalna kategorija – Todd-

lers (malčki oz. knjige za njih). Poleg tega se vsako leto poleg glavnih oblikuje ena posebna kategorija, letos je posvečena morju (The Sea). Po dolgoletni tradiciji so vse zmagovalne knjige dodane zbirki z otroškega knjižnega sejma v Bologni, ki sega v leto 1966 in jo hrani bolonjska otroška knjižnica Salaborsa.

Letos je mednarodna žirija (v dveh skupinah) izbirala med 3.355 naslovi, ki jih je prijavilo 810 založnikov iz 65 držav. Slovenske knjige, ki so se potegovale za nagrade, so dostopne na strani: https://www.bolognachildrensbookfair.com/nqcontent.cfm?a_id=8385&nazione=SLOVENIA.

Naj poudarimo, da je bila v žiriji BRAW 2024 v kategorijah Fiction, Toddler, Opera Prima (leposlovje, malčki, prvenec) tudi naša dr. Tina Bilban, strokovnjakinja na področju mladinske književnosti, mdr. tudi predsednica Slovenske sekcije IBBY.

Nagrado v kategoriji **Fiction** (leposlovje) je dobila slikanica *Kintsugi* perujske umetnice Isse Watanabe (Libros del Zorro Rojo): japonska umetnost popravljanja zlomljene keramike z zlatom, omenjena v naslovu, in verzi ameriške pesnice Emily Dickinson slavijo transformativno moč zdravljenja.

Žirija je osnovala tudi **izjemno nagrado za izjemno knjigo**, ki se je žirije dotaknila na izjemen način. To je bila italijanska slikanica *Bambini nascosti* (Skriti otroci), katere besedilo in ilustracije je ustvaril Franco Matticchio (založba Vànvere). Gre za igrivo in presunljivo slikanico – skrivalnico imen in citatov različnih kulturnih in zgodovinskih osebnosti; na več ravneh razkriva, kako lahko je otrok neviden in spregledan, ne samo v vsakdanjem življenju, ampak tudi skozi zgodovino.

Nagrado v kategoriji **Non-Fiction** (ne-leposlovje, poučna knjiga) je prejela češka knjiga *Myko* (Myco), ki jo je napisal Jiří Dvořák in ilustrirala Daniela Olejníková (Baobab). Knjiga prinaša enciklopedično znanje iz osupljivega kraljestva gliv in navdušuje s sodobno grafično zasnovo.

V kategoriji **Opera prima** (prvenec) je nagrajena latvijska slikanica *Ko darīt, ja esi kails pilsētā* (Kaj storiti, če ste goli v mestu?) ustvarjalke Aleksandre Runde (Janis Roze). Očarljiva, humorna, čudovito ilustrirana knjižica predstavlja 23 nasvetov za obvladovanje zadrege, ko se človek nepričakovano znajde gol, kar se menda mnogim zgodi v sanjah. Poleg vsega bralca seveda spodbuja k sprejemanju samega sebe, svojega telesa, podobe ... tudi glede na odzive in pričakovanja družbe.

V novi kategoriji **Toddler** (malček) je zmagala slikanica *Dia de Lua* (Lunin dan), ki jo je ustvaril brazilski umetnik Renato Moriconi (Jujuba Editora).

Nagrado v kategoriji **New Horizons** (nova obzorja) je prejela knjiga v dveh delih z naslovom 回憶見 (Se vidimo v spominih) umetnika Pen So iz Hongkonga (Pen So Artlab). Prvi del je skicirka, polna risb različnih krajev in pokrajin. Drugi del je v obliki stripa; le-ta spremlja glavnega junaka, ki se spopada z izgubo spomina.

Kako zelo pomemben je strip na knjižnem sejmu v Bologni, dokazujejo tudi tri starostne stopnje znotraj nagrade **Comics** (stripi). Med tistimi za mlajše bralce je prejel nagrado strip z naslovom *Commnet naissent les arbres* (Kako se rodijo drevesa) francoskega ustvarjalca Charlesa Berbériana (La Martinière Jeunesse).

Med **stripi v srednji starostni kategoriji** (med 10 in 15 let) je bil nagrajen prav tako francoski strip z naslovom *Les Pissenlits* (Regrati) striparke Nine Six (Sarbacane), ki prinaša spomine na otroštvo, počitnice in prijateljstva.

Italijanski strip z naslovom *Il racconto della roccia* (Zgodba o kamnu) striparke Benedette D'Incau (Coconino Press) pa je osvojil nagrado **med stripi za srednješolce in odrasle**. To je risoroman, ki raziskuje življenji dveh fantov, enega Juda in drugega muslimana, in njuno prijateljstvo v Jemnu na začetku 20. stoletja.

Letošnja **posebna kategorija** je namenjena **morju**, ker je Bolonjski knjižni sejem partner pri pripravi 39. mednarodnega kongresa IBBY, ki bo od 30. avgusta do 1. septembra 2024 v Trstu. V tej kategoriji je osvojila nagrado italijanska knjiga z naslovom *Giù nel blu – Dalla superficie agli abissi: viaggio sottomarino sfogliabile* (Doli v modrini – od gladine do brezna: podvodno potovanje, ki ga je mogoče brskati), besedilo je prispeval Gianumberto Accinelli, ilustracije pa Giulia Zaffaroni (Nomos Edizioni). Kot sodobna pustolovščina Julesa Verna tudi to raziskovanje morja postopoma napreduje vse globlje in prinaša znanstvene podrobnosti o številnih oblikah življenja.

Mednarodna žirija je izbrala tudi sto naslovov iz štiridesetih držav, ki izstopajo po inventivnosti in umetniški odličnosti. Izbor se imenuje *The BRAW Amazing Bookshelf* (neverjetna knjižna polica BRAW); v resnici slikanice niso na polici, pač pa se viseč na vrvicah spuščajo k bralcem. Med sto izjemnih slikanic je bila uvrščena tudi slikanica brez besedila slovenske ustvarjalke Marte Bartolj z naslovom *A smo že tam?* (Miš, 2023).

Ni pa se nobena slovenska slikanica brez besedila uvrstila v letošnjo, že 11. zbirko *Silent Book Contest* (Tekmovanje slikanic brez besedila). V desetletju je to prizadevanje spodbudilo veliko produkcijo tovrstnih slikanic po vsem svetu in tudi dvignilo njihovo kakovost. Letos so prvič znotraj te zbirke izbrali tudi slikanice brez besedila za najmlajše otroke.

The Original Art je razstava ilustracij iz najboljših otroških knjig tega leta, izdanih v Združenih državah Amerike. Tokrat so predstavili tudi ilustracije Maje Kastelic iz slikanice Žiga X. Gombača *Adam and His Tuba* (Adam in tuba), ki je izšla pri založbi NorthSouth Books.

Omenimo še zbirko knjig *Reading for a Healthy Planet* (Branje za zdrav planet), ki jo je spodbudilo sodelovanje Združenih narodov in Mednarodnega združenja založnikov. V izboru je 70 navdihujočih otroških knjig, ki podpirajo cilje trajnostnega razvoja in prihodnosti.

Na sejmu je bilo podeljenih še več nagrad: Bologna Ragazzi CrossMedia Award, BOP - Bologna Prize Best Children's Publishers of the year, Strega Prize Ragazze e Ragazzi, International Award for Illustration - BCBF / Fundación SM, Bologna Licensing Awards, ARS IN FABULA Grant Award, Premio Carla Poesio, Indie Authors Book Jacket Award.

14. prevajalsko tekmovanje "In Altre Parole", natečaj, ki ponuja prevajalcem, mlajšim od 35 let, ki še nimajo objavljenih prevodov, možnost, da preizkusijo svoje sposobnosti prevajanja, tokrat seveda – zaradi gostujoče Slovenije – iz slovenščine v italijanščino.

Vsako leto je na sejmu obsežen prostor, namenjen založnikom stripov (Comics Corner), že drugo leto je bil poseben prostor namenjen spodbujanju žensk v založništvu (Women in Publishing) in vedno znova založništvu v afriških deželah (Spotlight in Africa).

BolognaBookPlus (BBPlus) – kot že omenjeno – je tokrat že četrto leto ponudila veliko priložnosti za mreženje in poslovanje, nadalje razstavni prostor (npr. razstavi knjižnih ovitkov), izobraževalne konference.

Sestavni del sejma je tudi **Bologna Licensing Trade Fair/Kids (BLTF/Kids)**, vodilni mednarodni licenčni dogodek, namenjen blagovnim znamkam za otroke, najstnike in mlade odrasle. Producenti in profesionalci iz sveta televizije in filma so na preži za novimi zgodbami in liki, ki bi jih lahko prenesli v televizijske, filmske in animirane produkcije.

Naj sklenemo: nemogoče je slediti vsem dogodkom na sejmu, ki je bil tudi letos res »živ«, povsem nemogoče obiskati vse različne razstave ilustracij, razstavne prostore založnikov, prisostvovati dogodkom v »kavarnah« ilustratorjev, avtorjev, prevajalcev ... Na kraju tega kratkega pregleda letošnjega sejma pa si vendarle lahko zastavimo vprašanje, ki so si ga zastavili naši ilustratorji oz. Center ilustracij: *In kaj se je zgodilo potem?* Navdihnjeni od toliko kakovostnih knjig in temeljnih sporočil, ki jih prinašajo, pogumno nadaljujemo s promocijo branja in motiviranjem mladih – in tudi odraslih! – da bi čim več brali! Kajti – kot pravi tudi Eiko Kadono, avtorica japonske poslanice ob letošnjem 2. aprilu – mednarodnem dnevu knjig za otroke – *Zgodbe sedejo na krila in potujejo. Želijo si slišati, kako ti vznemirjeno bije srce ...*

FOTO: TILKA JAMNIK

